

Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyumu: Türkiye’de Çin Araştırmalarının Yeni Birleştirici Perspektifi

ANIL SOLMAZ*

Çin Dili ve Edebiyatı, Şanghay Üniversitesi

Giriş

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER 2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR Kalkınma Gündemi’nde alınan kararları 10 yıl öncesinden tamamlayan Çin Halk Cumhuriyeti, 21. yüzyılın ekonomik anlamda en parlak ülkesi olduğunu kanıtlamış oldu. (Solmaz, 2021) Bunun öncesinde, Çin’in yükselişi birçok ülke tarafından kabul gören ve takdir edilen bir gelişmeydi. Sonuç olarak, Çin’in ekonomik ilerleyişi kaçınılmaz olarak Çin ile ilgili çalışmaları da kamçılardı. Bu durum, Çin Araştırmaları alanına yeni bir soluk kazandırdı. Çin’in, sosyoekonomik ve sosyokültürel olarak baskın rol kazanması, Sinoloji alanını hareketlendirdi. Son tahlilde, günümüzde Sinoloji ve Çin Araştırmaları, üzerinde çalışmaların sıklaştığı alanlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Çin Araştırmalarında derinleşmek ve özgün çalışmalar yürütmek, kuşkusuz Türkiye’nin ulusal

çıkarları açısından fayda getirecek bir girişimdir. Bu yalnızca ekonomik ve ticari kaygılar açısından değil, aynı zamanda güvenlik çıkarları ve stratejik kazanımlar bakımından ve kültürel ağırlığı ile de büyük önem arz etmektedir. Fakat Çin Araştırmaları alanında Türkiye’nin karşılaştığı iki büyük sorun vardır; a) Çin araştırmaları alanında çalışanların, bilgiyi Batı kaynaklarından elde etmesi, b) Türkiye’de Çin araştırmaları alanının istenilen birliği sağlayamaması ve derinliğinin olmaması. Bu iki sorun, Türkiye’nin Çin’i iyi anlayamamasına ve Çin araştırmaları alanında bireysel, birbirinden kopuk ve çoğu zaman siyasi amaçların yönlendirdiği çalışmalara neden olmaktadır. Bu alanda Batı eksenli olarak yürütülen çalışmalar, bilimsellikten uzaklaşmaya ve Türkiye’deki Çin düşmanlığının körüklenmesine yol açmıştır. Bu durum, Türkiye’deki Çin algısını en çok etkileyen etkenlerden birisidir. Siyasi konjonktür kapsamındaki geliş-

* Anıl Solmaz, Shanghai Üniversitesi’nde Çin Dili ve Edebiyatı alanında lisansüstü öğrenimi görmektedir. Araştırma alanları içerisinde Tarihî Dilbilim, Alan Dilbilimi ve Dil Belgeleme, Çince Dilbilim, Türk Dilleri bulunur.
E-posta: solmaz_4141@hotmail.com

1. Türkiye Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyumu
24 - 25 Eylül 2021
Son Başvuru : 10 Eylül 2021

www.sinolojisesempozyumu.turkogrencibirliğı.org
 Sempozyum çevirim içi düzenlenecektir.

Birinci Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyumu

meler ile birlikte Çin araştırmalarında Batı gözlüğüyle yürütülen çalışmaların, akademik camiada da ağırlık kazanması, konunun önemini ortaya koymaktadır.

Türkiye’de bir türlü derinleşemeyen ve istenilen niteliğe ulaşamayan Çin Araştırmaları alanının güncel durumu ve bilimsel eksenini kaybetmiş çalışmaların varlığı, bu alanda yeni bir sayfanın açılmasını zorunlu kılmıştır. İşte tam da bu noktada, birleştirici ve kapsayıcı çizgisi ile Türkiye’nin çıkarlarına ve bilimselliğe odaklanan Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyumu bu alanda yeni bir platform yaratarak Türkiye’deki ihtiyaca cevap vermiştir. Bu yazıda, sempozyumun önemini tartışarak anlatmaya çalışacağız ve gelenekselleşmeyi amaçlayan sempozyumun gelecekteki çizgisi için önerilerde bulunacağız.

Sempozyumun İnşası

Sempozyumun temelleri, ilk olarak Çin’de akademik hayatlarını sürdüren Türk öğrencilerin oluşturduğu Türk Öğrenci Birliği’nin (TÖB) Pazar Sohbetleri¹ buluşmalarında atıldı. Koronavirüs nedeniyle Türkiye’ye dönen Birliğin liderleri Türkiye’de faaliyet yapmaya başladılar. Türkiye’de en önde gelen Sinoloji, Çin Dili ve Edebiyatı ve Çince Mütercim Tercümanlık bölümlerinden ve Çin’de Türk araştırmaları alanında öne çıkmış Shanghai Üniversitesi gibi kurumlarından öğretim üyeleri ile çevrim içi seminerler düzenlediler.² Türkiye ve Çin’i bir araya getiren bu etkinlikler, Türkiye’deki Çin Araştırmaları alanlarındaki ihtiyacı ortaya koydu.

Bunun üzerine TÖB, Kuşak ve Yol Girişimi Dergisi (BRIQ), İstanbul Üniversitesi Çin Dili ve Edebi-

¹ Detaylı bilgi için bkz. (Türk Öğrenci Birliği, t.y.)

² Çevrim içi seminerler için bkz. (Çin Türk Öğrenci Birliği, t.y.)

Salon ve çevrim içi katılımcıları ile fotoğraf.

yatı Ana Bilim Dalı ve İstinye Üniversitesi Kuşak ve Yol Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi çekirdek kadroyu oluşturarak Türkiye'deki ilk Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyumu için kolları sıvadı. Kısa süre içerisinde düzenleyicilerin sayısı 7'yi buldu:

1. Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) Ankara Büyükelçiliği,
2. İstanbul Üniversitesi,
3. İstinye Üniversitesi,
4. Shanghai Üniversitesi,
5. Shanghai Uluslararası Araştırmalar Üniversitesi,
6. BRIQ,
7. TÖB.

Düzenleme ve Bilim Kurulu

Türkiye'deki Çin araştırmaları alanında ilk girişim olan sempozyumun önemli bir başarı olduğunu kabul etmek gerekir. Sempozyumun birleştirici ve kapsayıcı olduğunu en iyi kanıtlayan organ Düzenleme Kurulu üyeleridir. Özellikle Türkiye'de Sinoloji ve Çin Araştırmaları yapan köklü ve başı çeken üniversitelerin ana bilim dalı başkanları düzenleme kuruluna davet edilmiştir. Sayı kısıtlamasından dolayı düzenleme kurulunda yer alamayan diğer üniversitelerin, alanında yetkin hocaları da Bilim Kurulu'na davet edilerek buradaki kapsayıcılık sağlanmıştır. Birinci Sinoloji ve Çin Araştırma Sempozyumu'nun Düzenleme Kurulu şöyledir:

- Mehmet Adnan AKFIRAT, BRIQ Yönetim Kurulu Başkanı,

Çin Ankara Büyükelçisi konuşmasını yapıyor.

- Ruilin SHİ, ÇHC Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı,
- Prof. Dr. Eyüp SARITAŞ, İstanbul Üniversitesi Çin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı,
- Doç. Dr. Gürhan Kırilen, Ankara Üniversitesi DTCF Sinoloji Anabilim Dalı Başkanı,
- Doç. Dr. Efe Can GÜRCAN, İstinye Üniversitesi Kuşak ve Yol Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü,
- Dr. Nurcan KALKIR, Erciyes Üniversitesi Çin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı,
- Mustafa ALTINKAYA, TÖB Pekin Başkanı,
- Anıl SOLMAZ, TÖB Shanghai Başkanı.

Sempozyum'un Bilim Kurulu, Prof. Dr. Eyüp SARITAŞ başkanlığında Türkiye ve Çin'den Sinoloji, Çin Dili ve Edebiyatı, Çince Mütercim ve Tercümanlık, Uluslararası İlişkiler ve Tarih gibi geniş bir uzmanlık alanını kapsayan toplamda 15 öğretim üyesinden oluşmaktadır.³ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi ve Okan Üniversitesi'nden hocaların bulunduğu Bilim Kurulu ile sempozyum Türkiye'deki Çince ve Çin ile ilgilenen köklü ve başı çeken kurumları bir araya getirmiş oldu. Bu durum düzenlenen sempozyum için önemli bir adımdır, fakat Bilim Kurulu'nu daha fazla genişletmek, Çin'deki üniversitelerden daha fazla yararlanmak ve Avrupa ve Amerika'dan da Çin araştırmaları yapan akademisyenleri bu sempozyuma katmak, gelecekteki çalışmaların başarısı için gereklidir.

³ Detaylı bilgi için bkz. (Sinoloji Sempozyumu, t.y.)

Sempozyum Katılımcıları ve Bildirileri

24-25 Eylül 2021 tarihinde İstinye Üniversitesi Kongre Merkezi'nde yüz yüze ve Zoom uygulamasından çevrim içi "hibrit" olarak düzenlenen iki günlük sempozyuma 497 başvuru oldu. Yoğunluklu olarak Türkiye ve Çin'den katılan dinleyiciler arasında, Almanya, Amerika, Azerbaycan, Hindistan, Hollanda'dan da konuklar bulunuyordu. Bu sayı ve bölge çeşitliliği ilk kez yapılan bir sempozyum için şüphesiz ki başarıdır. Bu yönüyle de uluslararası bir sempozyum olduğunu kanıtlamıştır.

Sempozyumun bir diğer özelliği de açılış konuşmalarıydı. Çin'in Ankara Büyükelçisi ve Türkiye'nin Pekin Büyükelçisi konuşmalarıyla sempozyumun ciddiyetini ve ağırlığını göstermiş oldular. Büyükelçiler, iki ülkenin birbirini bilimsel düzeyde tanıması için bu sempozyumun ne kadar önemli olduğuna değinerek ortak çalışmanın önemini vurguladılar. Sunulan bildirilerin konu-

ları, Çin'de konuşulan Türk dillerinden Wolpharm Eberhard ve Türk Sinolojisine oradan da Kuzey Pasifik Okyanus Stratejisi ve Çin'e kadar uzanıyordu. Toplamda 15 bildiri sunuldu ve sırasıyla Doç. Dr. Gürhan Kırilen, Prof. Dr. Giray Fidan, Prof. Dr. Caner Karavit, Dr. Nurcan Kalkır tarafından yönetilen dört oturumda bu bildiriler tartışıldı.

Sempozyumun Türkiye Çin Araştırmalarındaki Önemi ve Çin Araştırmalarının Türkiye'deki Seyri

Özellikle son süreçlerde hızlanan diplomatik ve ticari ilişkilerle Türkiye'de Çin Araştırmaları alanına yoğunlaşma artmıştır. Bunda, Çin'in dünyanın en büyük ikinci ekonomisi olmasının payı da vardır. Tarihsel olarak birçok noktada kesişen kaderimiz ve özellikle de İslamiyet Öncesi Türk tarihi ile ilgili bulguları Çin sayfalarından bulmamız, Türkiye'deki Çin ve Çince araştırmalarının izlerini düşündüğümüzden daha da gerilere çekmektedir. Fakat

adı konulmuş, somutlaşan çalışmalar Türkiye'deki ezici çoğunluğun da kabul ettiği üzere Wolfram Eberhard tarafından başlatılmıştır. Türk Tarih Kurumu tarafından yayınlanan Çin Tarihi (Eberhard, 1947) adlı eseri, yazdığı makaleler ve verdiği dersler dışındaki en bilinen çalışmasıdır. Eberhard, 1949 yılında Kaliforniya Üniversitesi'ne gitmesinin ardından çalışmalarına ABD'de devam etmiştir. Bundan sonra Türkiye'de Çin Araştırmaları durağanlığa girerek, bireysel çalışmalar ile herhangi bir felsefesi olmadan topallayarak süregelmiştir.

Türkiye'de Eberhard'dan sonra günümüze kadar yapılan çalışmaların çoğunluğunun Klasik Çin Araştırmaları kapsamına girmesine rağmen yakın zamanda Çin'in sosyoekonomik ve sosyokültürel başarıları Çağdaş Çin Araştırmalarını da atağa kaldırmıştır.

Eberhard'ın Amerika'ya gitmesiyle Türkiye'deki çalışmaların sona erdiğini söylememiz doğru olmayacaktır. Günümüzde çeşitli konferanslar düzenlenip ve araştırma merkezleri kurularak Çin Araştırmaları diri tutulmaya çalışılmaktadır. Türkiye'de Eberhard'dan sonra günümüze kadar yapılan çalışmaların çoğunluğunun Klasik Çin Araştırmaları kapsamına girmesine rağmen yakın zamanda Çin'in sosyoekonomik ve sosyokültürel başarıları Çağdaş Çin Araştırmalarını da atağa kaldırmıştır. Ankara Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi gibi üniversitelerin bünyesinde bulundurduğu Sinoloji ve Çin Dili

ve Edebiyatı bölümleri Çince ve Tarih alanlarındaki çalışmalarıyla bu alana katkı sağlamaktadır. Bunlara ek olarak, üniversiteler Çin Araştırma Merkezleri kurarak bu alandaki ihtiyacı gidermeye çalışmaktadır. Son süreçlerde, özellikle Uluslararası İlişkiler alanı yüzünü Çine çevirerek bu Kuşak ve Yol Girişimi gibi Çin'in başını çektiği hareketleri incelemeye başlamıştır.

Şüphesiz ki, Türkiye'nin yüzünü Asya'ya dönmesiyle, Çin araştırmaları alanı ile ilgili bu tarz girişimlerin sayısı da artacaktır. Bu noktada önemli olan, Türkiye'deki Çin araştırmaları çalışmalarının, sistematik ve sağlam bir felsefeye sahip olmasını sağlamaktır.

Sempozyumun Çin Araştırmalarına Kattığı Yeni Perspektif

Birinci Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyumu, Sinoloji ve Çin Araştırmalarını bir araya getirerek yeni bir birliktelik inşa etmiştir. Rotası uzmanlar tarafından çizilmemiş ve rüzgarını arkasına başarılı bir şekilde alamayan gemi hedeflenen yere varamayacaktır. Sempozyum Düzenleme ve Bilim Kurulu ile, Türkiye'deki Çin Araştırmaları alanının rotası ve rüzgarı olacaktır. Sempozyum'un ana felsefesi, Türkiye'ye Çin'i, Çine de Türkiye'yi doğru ve birinci kaynaktan anlatma ve ülkelerin karşılıklı olarak birbirlerinden faydalanmalarını bilimsel yöntemler kullanarak gerçekleştirmektir. Birinci Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyumu, Batı yanlısı siyasi amaçların aracı haline gelmiş araştırma merkezlerinin, Batı'nın bire bir taklidini yapan kurumların argümanlarını çürüterek Türkiye'deki Çağdaş Çin Araştırmaları alanına yeni bir soluk getirmiştir. Bu soluk, birleştirici ve bütünleştirici bir soluktur. Sistematik

olmayan ve taklidi geçmeyen bilimsel çalışmalar, Türkiye'ye akademik anlamda fayda sağlamaya-
cağından, sempozyumun bu yönü, çok büyük bir
ihtiyacı gidermenin ilk adımı olarak görülmelidir.

Diğer bir önemli unsur ise, sempozyumun
Çin'e hitap eden özelliğidir. Çin'deki üniversite-
lerdeki Türkiye çalışmalarını tek merkez altında
toplamak için Türkiye Araştırmaları Konsorsiyu-
mu yakın zamanda kurulmuştur. Bu çerçevede,
Çin'deki Türkiye Çalışmaları alanının da yeni ku-
rumsallaşmaya başladığını elde tutarsak, Çin'in
de birinci elden kaynaklara ve özellikle "doğru"
kaynaklara ulaşması gerektiği su götürmez bir ger-
çektir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, Türkiye
hakkında birinci kaynaklar dışında alınan bilgi-
lere dayanarak, birçok yanlış bilgi yayınlandığı ve
Çin kamuoyunda Türkiye hakkında yanıltıcı bir
resim çizildiğine de tanık olunmuştur. Bu konu
doğrultusunda, sempozyumun bundan sonraki
aşamalarında, Çin Büyükelçiliği ve Çin'deki Tür-
kiye Araştırmaları Konsorsiyumu ile yakın temas,
iki ülke araştırmalarına olumlu yansiyacaktır.
Bu yönüyle Sempozyum, yalnızca Türkiye'de Çin
araştırmaları yapanlar için önemli bir platform
olmakla kalmayıp, Çin'de Türkiye Araştırmaları
yapan değerli araştırmacıların görüşlerini ilete-
bileceği daha geniş bir mecra halini almaktadır.

Sonuç

Birinci Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyumu,
teknik ve bilimsel yönüyle Türkiye'deki Çağdaş Çin
Araştırmaları alanında yeni bir soluk olmuştur.
Türk Sinoloji ve Çin Araştırmaları alanının ihti-
yaç duyduğu kurumsallık için atılmış en önemli ve
ilk adımdır. Kazandığı uluslararası statü ile Türki-
ye'deki Çağdaş Çin Araştırmalarını dünyaya duyur-

racak temele ve niteliğe de sahiptir. Düzenleme ve
Bilim Kurulu ile, Türkiye ve Çin'in uzmanlarını bir
araya getirerek, teorik birikimini de kanıtlamıştır.

Bundan sonra yapılacak en önemli iş, Türki-
ye'de Çin Araştırmaları yapan herkesi bu plat-
forma katarak bilimsel tartışmalara ev sahipliği
yapmaktır. İkinci olarak, Türkiye'den araştırmacıların,
birinci elden kaynaklara ulaşmaları için
Çin'de alan ve arşiv çalışmalarında imkan yaratma
konusunda aracı olmaktır. Aynı zamanda, özel
olarak bu çalışmaların motoru olacak bir dergi-
nin çıkarılması da hedef olarak benimsenmelidir.

Birinci Sinoloji ve Çin Araştırmaları Sempozyu-
mu, başarıyla sonuçlandı. Türkiye'deki Çin Araştır-
maları alanındaki bir dönüm noktasını arkamızda
bıraktık. İçerisinde bulunduğumuz süreç ve arkası,
Türkiye'nin ulusal çıkarları bakımından Çin'i doğ-
ru tanıması ve anlaması adına kritik bir süreçtir. Bu
da Türkiye'deki tüm değerli Çin araştırmacılarının
bu sempozyumu en üst verimde değerlendirmesi-
ni zorunlu kılmaktadır. Bir sonraki sempozyumda
görüşmek üzere! 🌸

Kaynakça

- Çin Türk Öğrenci Birliği. (t.y.).https://www.youtube.com/channel/UCSZ4QWoft4eRRkGzELS_kEA
adresinden alınmıştır.
- Eberhad, W. (1947). *Çin Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Sinoloji Sempozyumu. (t.y.). *Bilim Kurulu*. <https://www.sinolojisesempozyumu.turkogrencibirligi.org/bilim-kurulu/>adresinden alınmıştır.
- Solmaz, A. (2021). Çin'in Yoksullukla Mücadele Tarihi
çesi. *Teori*, 379, 63-69.
- Türk Öğrenci Birliği. (t.y.). Etkinlikler. <https://turkogrencibirligi.org/etkinlikler/>adresinden alınmıştır.